

Tof, zo'n perelaar in de tuin

Vaak ouder dan een eeuw en nog net niet verdwenen uit Tilburg: de perenboom. Nu op z'n mooist. „En het behouden waard.”

door **Ben Ackermans**

Er staat er een in het plantsoentje rechts als je van de Kempenbaan naar Koningshoeven draait. De voorkant bloeit nu, de achterzijde nog niet.

Deze perenboom kun je tenminste nog in het voorbijgaan treffen. De meeste andere in Tilburg staan verscholen in achtertuinen. Al helpt de bloesem deze weken een handje.

Joost Werkhoven van de stichting Stadsbomen kent ze inmiddels wel. De broers Jan en Jos Dilven, die zich met De Fruitboogerd in Gilze beijveren voor oude fruitrassen, ook.

Gedrieën zijn ze al ruim een jaar bezig de peren te inventariseren. Veel zijn het er niet, de laatste van Tilburg. „Op de vingers van twee handen te tellen”, zegt Werkhoven.

Maar het zijn wel oudjes, over het algemeen. Geplant door welgestelden, kloosters of boeren. Op grond die inmiddels vaak particulier bezit is. Zoals de grote perenboom in een tuin in de Akkerstraat. Die was ooit van de ouders van de Rooi Harten. Het in 1929 als klooster gebouwde pand op de hoek van de Broekhovenseweg en de Ringbaan Zuid is nu de acupunctuurpraktijk van Michella Nieuwlands. Maar de peer staat er nog, als tuinmiddelpunt. „En nog een heel bijzondere soort ook”, zegt Jos Dilven. „Een gespikkelde pondspeer met gladde schil.”

Voor dat soort vondsten doet

hij het. Oude rassen behouden voor toekomstige generaties, dat is het uiteindelijke doel. Dilven: „Rassen die verloren zijn gegaan in de gangbare fruitteelt. Maar niet omdat ze niet smaken, hè. Ze gaven te weinig opbrengst of konden te slecht worden bewaard. Maar als je biodiversiteit belangrijk vindt, moet je het genmateriaal veiligstellen.”

Nog niet van alle op hun rondgang door Tilburg aangetroffen peren weten Werkhoven en de broers Dilven de juiste namen. De eerstkomende vruchten zullen veel duidelijk maken.

Intussen hebben de Dilvens op meerdere plekken wel twijgen gesneden die ze binnenkort op een onderstam zullen enten. Onder meer van de berceau (tunnellaantje van tientallen peren) van de Zusters van Liefde aan de Oude Dijk.

„Het is ook cultureel erfgoed”, zegt Werkhoven. „Al die fruitbomen geven een blik op het verleden van onze ouders.”

Een plan van het drietal is daarom al bij groenwethouder Jacobs gedropt: aanplant van oude rassen, ergens in de stad. Een Laantje van Honderdjarigen.

•••
‘Als je een oproep plaatst, blijkt vaak dat mensen meer oude fruitbomen weten te staan dan gedacht. Vaak zijn ze amper 7 of 8 meter en vallen ze niet op. Nu wel’

Jos Dilven, fruitbomenkenner

• Het gezin Wilbrink is hartstikke trots op die mooie boom achter in de tuin. foto Jeroen de Jong/Beeld Werk

Die schuur kon ook wel een stukje naar voren, dan bleef de boom in het zicht

Toen ze er in december 1999 kwamen wonen leek het wel een treurwilg, met takken tot aan de grond en veel dood hout. Die gaat om, dachten Rob en Gerda Wilbrink over de hoge perenboom achter in de diepe tuin van hun 70 jaar eerder gebouwde huis in de Lange Nieuwstraat. Dan kon op die plek mooi een schuur komen. „Maar toen werd het voorjaar en zeiden we: dat kan niet.” De bloesempracht vaagde hun snode plannen weg. Ach, die nieuwe schuur kon ook wel een stukje

naar voren. Dan bleef de peer in het zicht. „Een blikvanger”, zegt Gerda. „Een statussymbool”, gaat Rob een stapje verder. „Majestueus noemen ze zo iets toch?” Ooit hadden ze iemand op bezoek die de armen om de boom heen sloeg om de krachten in zich te laten te vloeien. ‘Deze boom heeft het echt heel fijn’, zei de man. „En dan komt er een paar jaar later iemand die roept: deze boom moet heel hard worden gesnoeid, anders is ‘ie er geweest.” Zo geschiedde. „Een grote

kraan in het straatje hiernaast, mannen in harnas die met touwen de hoogte in gingen. Containers vol zijn afgevoerd.” De eerste paar jaar bloeide de boom nog in stukjes. Sindsdien barsten de knoppen overall open. „Als we dat nu zien, denken we: het is ‘t allemaal zeker waard geweest.” En de vruchten? Die hebben de Wilbrinks altijd gewoon laten vallen. En nooit geproefd. „We weten niet eens wat voor peertjes het zijn. Dit najaar moeten we maar eens een opvangnet gaan spannen.”

• Evarien Huijsmans koestert haar kippen, maar zeker ook de perenboom die wel eens 145 jaar oud zou kunnen zijn. foto Marie-Thérèse Kierkels/Beeld Werk

De oudste peer van Tilburg is misschien wel 145 en staat op een boerenerf

De vader van Christ van Roestel, akkerbouwer in de St. Josephstraat, zag hem als jochie al in volgroeide vorm. En diens geboortjaar was 1909. „Dus oud is die peer zeker”, zegt Evarien Huijsmans, de echtgenote van Christ. In ieder geval staat ‘ie op de gemeentelijke lijst van monumentale bomen. En dat past naadloos bij de langgevelboerderij uit 1871, een rijksmonument. „Voor ons is het een gewone boom, maar wel dé boom. Als de knoppen komen is het: ah, daar is de lente. Na een paar warme

dagen is het één witte wolk. Een week of twee, daarna mogen we bloemblaadjes vegen.” Dit jaar bloeit hij wel wat minder uitbundig. Het blad was er eerder dan de bloem. Het zal de natuur zijn, nooit helemaal voorstelbaar. Nooit heeft het echtpaar de aanvechting gehad de peer uit de weg te ruimen. In de weg stond ‘ie ook niet. „Hij staat er gewoon, en het is een boom waar veel leven omheen zit.” Evarien kan er zelfs van genieten als in het najaar steevast een zwerm spreuwen

arriveert. „Die blijven twee weken en eten de bovenkant leeg.” Insecten weten ook de weg, egels ruimen restjes van gevallen fruit op. En anders de kippen op het erf wel. Maar het leeuwendeel van het fruit – pondsperen, zeggen de kenners – is voor menselijke consumptie. „Wat dacht je? We hebben een lange stok met een netje. Stoofpeertjes zijn het. We eten ze in het najaar elke dag, wat overschiet gaat in de diepvries. Gaar maken in heet water met kaneel en suiker. Eenvoudig, maar op z'n lekkerst.”